

Wstęp do archeologii

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.11P.06436.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Danuta Minta-Tworzowska	
Prowadzący zajęcia	Danuta Minta-Tworzowska, Włodzimierz Rączkowski, Michał Pawleta	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	wprowadzenie do podstawowych zagadnień archeologii i jej miejsca wśród innych nauk we współczesnym świecie
C2	przekazanie studentom ogólnej orientacji w problematyce badawczej archeologii w ujęciu historycznym
C3	wyposażenie studentów w wiedzę o podstawowych pojęciach stosowanych w archeologii
C4	uzyskanie wiedzy przez studentów o metodach badań stosowanych w archeologii na poziomie źródłowym, w tym inwazyjnych i nieinwazyjnych
C5	uzyskanie wiedzy na temat metod datowania stosowanych w archeologii
C6	uzyskanie wiedzy na temat różnych podejść do źródeł archeologicznych oraz procesów ich formowania
C7	przekazanie wiedzy o sposobach wnioskowania, wyjaśniania i interpretacji źródeł, kultur, procesów w archeologii
C8	zarys wiedzy na temat aktualnych problemów dotyczących dziedzictwa archeologicznego

Wymagania wstępne

brak wymagań

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	potrafi ukazać miejsce archeologii jako nauki humanistycznej, jak i interdyscyplinarnej we współczesnym świecie	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02	Egzamin pisemny
W2	posiada ogólną orientację w problematyce badawczej archeologii	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny
W3	operuje podstawowymi pojęciami stosowanymi w archeologii (w odniesieniu do epok, kultur, technologii, społeczeństwa, świadomości).	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Kolokwium ustne
W4	posiada wiedzę na temat metod terenowych badań archeologicznych – inwazyjnych i nieinwazyjnych	ARL_K1_W04, ARL_K1_W05, ARL_K1_W08	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne
W5	uzyskał wiedzę na temat metod datowania stosowanych w archeologii	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne
W6	uzyskał wiedzę o sposobach wnioskowania, wyjaśniania i interpretacji źródeł, kultur, procesów w archeologii	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W06	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W7	uzyskał wiedzę o podstawowych metodach porządkowania źródeł archeologicznych i stawiania hipotez w archeologii (klasyfikacja, seriacja i typologia)	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Egzamin pisemny, Kolokwium ustne
W8	uzyskał wiedzę na temat różnych podejść do źródeł archeologicznych oraz procesów ich formowania	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W06, ARL_K1_W08	Egzamin pisemny, Kolokwium pisemne
W9	posiada zarys wiedzy na temat aktualnych problemów dotyczących dziedzictwa archeologicznego	ARL_K1_W04, ARL_K1_W06, ARL_K1_W08	Egzamin pisemny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Zarys kształtowania się archeologii jako nauki (jej subdyscyplin/działów (archeologia pradziejowa, historyczna, antyczna itd.)	W1, W2, W9	Wykład
2.	Podstawowe pojęcia stosowane w archeologii na różnych poziomach procesu badawczego (epoki, pojęcie kultury archeologicznej, stanowiska archeologicznego, obiektu, artefaktu itp.)	W2, W3, W4	Wykład, Ćwiczenia
3.	Procesy kulturowe i naturalne formowania się warstw i stanowisk archeologicznych w ujęciu archeologii	W3, W4, W5, W6	Wykład, Ćwiczenia
4.	Refleksja nad źródłami archeologicznymi w tradycji poszczególnych krajów	W3, W4, W5, W8	Wykład, Ćwiczenia
5.	Podstawowe metody porządkowania materiałów źródłowych w archeologii i stawiania hipotez (klasyfikacja, seriacja, typologia)	W2, W3, W7	Wykład
6.	Zarys aktualnych problemów z zakresu dziedzictwa archeologicznego	W3, W6, W9	Wykład, Ćwiczenia
7.	Ćwiczenia 1. Miejsce i specyfika archeologii we współczesnej humanistyce oraz jej historyczne uwarunkowania. 2. Przedstawienie historii archeologii i jej poszczególnych paradygmatów poznawczych 3. Zapoznanie się z podstawowymi pojęciami archeologicznymi, odnoszącymi się do pojęcia kultury 4. Sposoby rozwiązywania problemów badawczych w archeologii, łączenia metod oraz hipotez archeologicznych 5. Przedstawienie podstawowych metod archeologicznych, metod datowania materiałów archeologicznych, metod analizy artefaktów	W1, W2, W3, W4, W5, W6, W7, W8	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Na końcową ocenę składa się: 1. Egzamin pisemny z części wykładowej: Skala ocen: Bardzo dobry (bdb, 5,0) - od 90% użykanych poprawnych odpowiedzi na temat wszystkich zagadnień omawianych na wykładach (od ujęcia źródeł archeologicznych, poprzez procesy formowania, metody badawcze, do dziejów archeologii); Dobry plus (db plus, 4,5) - od 80% poprawnych odpowiedzi na temat wszystkich zagadnień omawianych na wykładach; Dobry (db, 4,0) - od 70% poprawnych odpowiedzi na temat zagadnień omawianych na wykładach; Dostateczny plus (dst plus, 3,5) - od 60% poprawnych odpowiedzi na temat zagadnień omawianych na wykładach; Dostateczny (dst, 3,0) - od 50% poprawnych odpowiedzi na temat zagadnień omawianych na wykładach; Niedostateczny (ndst, 2,0) - poniżej 50% poprawnych odpowiedzi na temat zagadnień omawianych na wykładach.
Ćwiczenia	Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń. Obejmuje ono: 1. obecność na zajęciach (dopuszczalne 2 nieusprawiedliwione nieobecności) i aktywny w nich udział, 2. kolokwium ustne z lektur, dotyczące znajomości i rozumienia treści wybranych tekstów z zakresu wstępnych zagadnień dotyczących archeologii takich jak ujęcie źródeł, metody datowania i analizy w archeologii, procesy formowania (5 wybranych przez studenta z listy dostarczonej przez prowadzącego), powiązanych tematycznie z zajęciami, 3. kolokwium pisemne Skala ocen: Bardzo dobry (bdb, 5,0) - od 90% poprawnych odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach; Dobry plus (db plus, 4,5) - od 80% poprawnych odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach; Dobry (db, 4,0) - od 70% poprawnych odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach; Dostateczny plus (dst plus, 3,5) - od 60% poprawnych odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach; Dostateczny (dst, 3,0) - od 50% poprawnych odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach; Niedostateczny (ndst, 2,0) - poniżej 50% poprawnych odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień omawianych na zajęciach.

Literatura

Obowiązkowa

1. Dąbrowski, J. 1993, O podstawowych pojęciach chronologii względnej, Archeologia Polski, 38(2), s. 201-225
2. Hodder I. 1995. Czytanie przeszłości. Poznań: Obserwator
3. Makowiecki, D. 1998. Możliwości poznawcze i niektóre problemy metodyczne polskiej archeozoologii, [w:] Nauki przyrodnicze i fotografia lotnicza w archeologii, pod red. W.Śmigielskiego, s. 77-95. Poznań: Muzeum Archeologiczne w Poznaniu
4. Maetzke, G., Pleszczyńska, E., Tabaczyński, S. 1982. Sekwencje stratygraficzne i problemy datowania stanowisk wielowarstwowych, Archeologia Polski 27 (1), s. 27-56.
5. Pałubicka A. & S. Tabaczyński 1986. Społeczeństwo i kultura jako przedmiot badań archeologicznych, [in:] W. Hensel, G. Donato & S. Tabaczyński (eds.), Teoria i praktyka badań archeologicznych: 57-183. Wrocław: Ossolineum
6. Pazdur, M. 1998. Stan i praktyka stosowania chronometrii radiowęglowej i termoluminescencyjnej w badaniach archeologicznych, [w:] Nauki przyrodnicze i fotografia lotnicza w archeologii, pod red. W.Śmigielskiego, s. 129-144. Poznań: Muzeum Archeologiczne w Poznaniu.
7. Renfrew C., P. Bahn 2002. Archeologia. Teorie. Metody. Praktyka. Warszawa: Prószyński i S-ka
8. Tabaczyński, S. 1987. Archeologia średniowieczna. Problemy, źródła, metody, cele badawcze. Wrocław: Ossolineum
9. Urbańczyk, P. 1981. O możliwościach poznawczych archeologii, Przegląd Archeologiczny, 29, 5-52.
10. Ławecka, D. 2003. Wstęp do archeologii. Warszawa: PWN - ćwiczenia
11. Tabaczyński S., Marciniak A., Cyngot D., Zalewska A. (red.) 2012. Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie - ćwiczenia
12. A. Kurzawska, I. Sobkowiak-Tabaka. 2021. Mikropreszłość, Badania specjalistyczne w archeologii, Poznań- ćwiczenia

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	109
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 169
Liczba punktów ECTS	ECTS 6

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną powiązaną z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię, teorię, metodologię i metody badań z zakresu archeologii
ARL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie szczegółową wiedzę dotyczącą archeologii pradziejowej, średniowiecznej i historycznej lub orientalnej i antycznej, w tym główne kierunki rozwoju i najważniejsze nowe osiągnięcia archeologii we wskazanych obszarach
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz specyfikę ich analizy i interpretacji ze względu na tradycje, teorię lub szkoły badawcze prehistorii i archeologii
ARL_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie zakres prac naukowo-technicznych realizowanych w trakcie terenowych badań archeologicznych
ARL_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym pojęcia i zasady z zakresu prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej
ARL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie złożoność języka i historyczną zmienność jego znaczeń w archeologii
ARL_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie uwarunkowania działania współczesnych instytucji kultury zajmujących się dziedzictwem archeologicznym oraz ich orientację naukową i popularyzatorską